

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Қаржылық сауаттылық деген не және оны қалай арттыруға болады: несие мен рассрочкаға шын баға

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.05.2026ТІРЕК СӨЗДЕР
ақша басқару, жинақ, қаржылық
сауаттылық, несие, рассрочкаСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188787/>

Қаржылық сауаттылық деген не және оны қалай арттыруға болады деген сұраққа мен 30 жылдық тәжірибемнен бір-ақ жауап беремін: ақшанды өзің басқармасаң, оны банк пен дүкен басқарады. 30 жыл бойы мен бір заңдылықты байқадым: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол несиемен өтеп жатады. Бұл әдемі сөз емес, ащы шындық.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

100 000 теңгелік телефонды рассрочкаға алсаң, үстіне қосылған жасырын төлемдермен ол 145 000 теңгеге дейін барады. Яғни сен 45 000 теңгені тек «бөліп төлеу» деген атау үшін артық бересің. 12 айға бөлсең, ай сайын 12 000–13 000 теңге сияқты көрінеді. Бірақ бұл — болашақ табысыңды бүгін жұмсау. **Рассрочка алма**, егер бірден толық төлей алмасаң.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

Олар сенің әлсіз жеріңе жұмыс істейді: «соңғы үлгі», «тек бүгін», «айына небәрі 9 990 теңге». Адам 120 000 теңгені көрмейді, 9 990 теңгені көреді. Міне, қулық осы жерде. Тағы бір тәсіл — ұзақ мерзім ұсыну. 6 ай емес, 24 айға созса, төлем жеңіл көрінеді, бірақ жалпы шығын өседі. Қарыз ұйқыны ұрлайды.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

- Алдымен 1 айлық шығынды есепте: тамақ, жол, коммуналдық төлем, дәрі-дәрмек.
- Кірісің түскен күні 20%-ды бөлек алып қой.
- Телефон, киім, тұрмыстық затты тек ақшаң толық жеткенде ал.
- 3 айға жоспар құр: не қажет, не жай ғана қалау.

- Қарызды жабу үшін жаңа қарыз алма.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

Бірінші ереже: айлық табыстың кемі **20%** бөлігін бірден бөліп қой. Екінші ереже: аптасына бір рет, тіпті **5 000 теңге** болса да жина. Үшінші ереже: жинақты мақсатпен ұстап отыр — 3 айлық қор жиналмайынша тоқтама. Жинақ — бостандық береді.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпесе, алдымен шығынды қысқарт. Күнде кофе алуды доғар, 7 000 теңгелік ұсақ-түйек сатып алуды тоқтат, артық жазылымдарды жап. Айына 15 000–25 000 теңгені осылай табасың. Бұл кедейлік емес, тәртіп. Кедейлік — табыстың аздығы ғана емес, ақшаны ұстай алмау.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін-ақ бір қағазға ай сайынғы кіріс пен барлық міндетті шығынды жаз. Сосын бір сұрақ қой: «Мен осы затты несиесіз ала аламын ба?» Егер жауабы жоқ болса — алма. Қаржылық сауаттылық деген не және оны қалай арттыруға болады дегеннің ең қысқа жауабы осы: аз тұтын, көп жина, қарызды әдетке айналдырма.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.